8e JAARGe. №. 311.

OOSTPOST

SOERABAYASCHE COURANT

Prijs der Inteekening.
Voor Soerabaya ℔ jaar ƒ 24.– ℔ halfjr ƒ 12.– ℔ maand ƒ 2.–
„ Java. „ do. „ 30.– „ do. „ 15.–
„ Buitenb. „ do. „ 36.– „ do. „ 18.–
„ Europa. „ do. „ 50.–
De OOSTPOST verschijnt dagelijks met uitzondering van den Zondag.

ZATURDAG 29 DECEMBER 1860.

Bij deze courant behoort een bijvoegsel.

DE TOELATING TOT NEDERLANDSCH-INDIE.

Terwijl de spanning tusschen de tweede kamer en den minister van kolonien, grootendeels vermeerderd door de nieuwe regeling der suikerkultuur en de zaak van het Pangka-kontrakt, gedurig aangroeide, is onverwacht weder eene der Algemeene verordeningen, in het Indisch regerings- reglement voorgeschreven, vastgesteld, en ingevolge art. 105 eene nieuwe regeling gemaakt omtrent de voorwaarden der toelating in N. I. van Nederlanders, andere Europeanen en daarmede gelijkgestelde personen.

De verschijning dezer verordening is *onverwacht* geweest, als een dief in den nacht. Dewijl juist ieders aandacht door nog belangrijker aangelegenheden geboeid en daardoor het minst op *deze* zaak gerigt was, heeft zij blijkbaar eene verrassing te weeg gebragt, die misschien, zoo al niet daarom bewerkt, toch ten gevolge heeft gehad dat de opmerkzaamheid een oogenblik is afgeleid, en de oppervlakkige eenigzins tevredengesteld. Ten minste zulke politiek is niet ongewoon, en wij konden haar in den laatsten tijd nog opmerken in de meer vrijzinnige verordeningen van Oostenrijk omtrent Hongarije, in een tijd, dat de verbittering het hevigst en de behoefte aan de sympathie des volks het noodigst is: Mogelijk dat ook het gevoel van behoefte aan versterking van het Europeesch element, in den laatsten tijd verlevendigd door de militaire onlusten, alsmede aan vermeerdering van het ambtenaarspersoneel tot het ontstaan der nieuwe verordening heeft aanleiding gegeven.

Hoe het ook zij, wij mogen ons in allen gevalle verheugen, *dat* zij is vastgesteld. Al ware het ook dat in dezelve al de drukkende en overbodige verpligtingen werden behouden, die tot nu toe de toelating in N. I. belemmerden, dan nog zou deze maatregel eenige reden van blijdschap geven. Het aantal bepalingen toch, die omtrent bijna elk onderwerp der Indische huishouding worden gemaakt, en met ieder jaar ophoopen door nadere aanvullingen, toelichtingen, wijzigingen en opheffingen maken het tot eene lastige en soms bijna ondoenlijke studie den wil des Gouvernements in allerlei opzigt te leeren kennen en hierdoor maakt men zich dikwijls onwillekeurig aan overtredingen schuldig, die dan met boete en andere straffen kunnen vervolgd worden. Het is dus noodig deze verwarde massa, door het *Bat. Handelblad* ten regten bij een Augias-stal vergeleken, van tijd tot tijd op te ruimen, en te vervangen door eene nieuwe verordening, waarvan de studie gemakkelijker valt.

Dit alles is ten volle van toepassing op de bepalingen omtrent de toelating in N. I. De eerste nog werkende Publicatie dienaangaande werd in 1818 afgekondigd (Staatsbl No. 60) en geamplieerd of (gewijzigd in 1823 St. No. 20) 1834 (No. 3) 1842 (No. 5) 1846 (No. 2) 1852 (No. 5) en de bijbladen No. 76, 140, 335, 340, 339, 435, enz. en het is moeijelijk zich uit al die bepalingen een geheel te vormen. Het nieuwe regeringsreglement van 1855 beloofde dan ook eene algemeene verordening dienaangaande (art. 105) en deze is nu, na een meer dan vijfjarigen regeringsarbeid afgewerkt!

Wie zou zich dan niet reeds over *de verschijning op zich zelve* verheugen?

Het is echter van meer belang te onderzoeken of *de strekking* stof geeft tot vreugde: in hoe verre de zin der woorden ondubbelzinnig en duidelijk is, in welke mate aan de veeljarige billijke verlangens naar mildere bepalingen te dezen opzigte, is beantwoord.

De steller zelf heeft blijkbaar zich gevleid met de meening, dat men reden heeft ingenomen met het stuk te zijn. Karakteristiek uit dit oogpunt toch is het woordje *„zelfs"* dat hier twee malen voorkomt. (Art. 4 en 9, 8e. lid) *„zelfs"* kunnen de nieuw aangekomenen worden toegelaten op eenvoudige aanmelding; Gouvernements dienaren, vrouwen die hare echtgenooten, minderjarigen die hunne ouders of voogden vergezellen, enz. behoeven *zelfs* geene schriftelijke vergunning tot inwoning." Zelfs dit behoeft niet, zoo fluistert als het ware de zelfvoldoening des stellers ons toe, zelfs zoo veel geef ik toe aan de wenschen der natie, dat de toelating zelfs z*óó* gemakkelijk wordt gemaakt!

Deze zelftevredenheid geeft ons te meer regt, om te onderzoeken of werkelijk aan de gematigde wenschen is gehoor gegeven. Er is nog eene reden waarom wij onze verwachtingen hoog stellen. De verordening is een *koninklijk besluit*, niet maar eene *ordonnantie van den Gouverneur-Generaal*. (reger. regl. art. 31) zulks ware naar onze bescheidene meening niet volstrekt noodig geweest. De vroegere bepalingen omtrent de toelating tot N. I. zijn altijd uitgegaan van den kommissaris — of gouverneur-generaal. En daar het regeringsreglement (art. 20) den G. G. de bevoegdheid toekent tot het vaststellen van algemeene verordeningen, voor zoo verre de regeling daarvan niet aan de wet of aan den koning is voor behouden, hetwelk hier niet bepaald het geval is (art. 105 vergelijk art. 7. lid 5, en art. 129) zoo had naar ons gevoelen deze taak door den G. G. zelven kunnen verrigt zijn geworden. Geheel in overeenstemming echter met de tegenwoordige rigting der regering tot beperking van de zelfstandigheid des G. G. is de verordening bij *koninklijk besluit* geschied, en om menige reden was dit ook raadzaam. Wij veronderstellen nu echter dat men een waarborg te meer heeft willen stellen voor de doeltreffendheid der verordening.

Wij zullen ter beoordeeling daarvan eerst het oog vestigen op *de redactie* van het stuk.

Het 2e. artikel spreekt van een *paspoort*, in Europa afgegeven en geviseerd. Uit de toelichting, aan het hoofd der verordening geplaatst, blijkt dat tot verkrijging daarvan geen borgtogt meer zal behoeven te worden overgelegd. Of het certificaat van goed gedrag, en de opgave van het doel des vertreks vereischten zijn gebleven is onzeker. Even twijfelachtig is het of men uit Nederland naar Indie mag vertrekken, geheel zonder dat paspoort, want al vervalt door art. 3 en 4 de verpligting daartoe bij de *toelating* op Java, daarmede is de in Nederland heerschende bepaling nog niet afgeschaft, die het paspoort noodzakelijk maakt voor het *vertrek*.

Art. 3 en 4 luiden aldus: *Ook het bezit van andere geleibrieven kan de toelating wettigen, mits er uit blijke, wie de houder is en van waar en met welk doel hij in N. I. komt. Zelfs kunnen de nieuw aangekomenen worden toegelaten op eenvoudige aanmelding van hunne personen, met opgave, wie zij zijn en van waar en met welk doel zij in N. I. komen. In dit geval kan gevorderd worden een bewijs van bekendheid door twee ter goeder naam staande ingezetenen van N. I. geteekend."*

De zin van het woordje *kan* en *kunnen* is hier niet duidelijk. Op een geleibrief of eenvoudige aanmelding onder zekere voorwaarden *kunnen* personen worden toegelaten, en wel volgens art. 2 door het hoofd van het plaatselijk bestuur. In het laatste geval *kan* een bewijs van bekendheid gevorderd worden. Blijkbaar bedoelt de steller in *dezen* zin werkelijk dat het *kan* maar niet *behoeft* doch in de beide vorige dat bij voldoening aan de opgegeven vereischten de toelating niet alleen *kan*, maar *moet* geschieden. Wij zouden het ten minste zeer betreuren als het van de willekeur des Residents afhing, iemand uit Indie te verwijderen, (vergel. Art. 14), en toch nergens wordt bepaald dat de Resident in twijfelachtige gevallen de zaak aan de beslissing van den G. G. moet onderwerpen. Doch wij vertrouwen dat hier niet het *kunnen*, maar het *verpligt zijn* bedoeld is.

Zeer onduidelijk schijnt ons voorts het woord *geleibrieven*. Zoo deze uitdrukking in algemeenen zin bedoeld is, dan kan bv. evenzeer een vreemdeling met particulieren geleibrief aan een koopman of fabriekant in wiens dienst hij zich begeeft, als de ambtenaar, wien zijne aanstelling tot introduktie is, zonder paspoort worden toegelaten. Misschien echter zijn hier bedoeld *officiele* geleibrieven b. v. van andere mogendheden of autoriteiten, doch in allen gevalle is de beslissing omtrent de al-of niet- geldigheid daarvan weder aan het subjectief gevoelen van het hoofd van het plaatselijk bestuur overgelaten. Wij zijn verlangend te vernemen of hier *officiele* dan wel *particuliere* stukken zijn bedoeld.

Art. 7 en 8 bepalen dat de aanvankelijke toelating door het hoofd des plaatselijken bestuurs *geldig is voor den tijd van zes maanden*.

Blijkt hieruit dat zij zich niet *na* de zes maanden uitstrekt, het blijft eenigzins onzeker of men niet *binnen* dien tijd de vergunning tot inwoning kan aanvragen. Eene vergelijking met art. 13 en 8 ('t woordje *voldoe*) pleit wel voor deze opvatting, en het is in vele gevallen zeer wenschelijk, dat men *terstond na* aankomst de vaste vergunning tot inwoning vraagt, ten einde zich al spoedig op de plaats zijner bestemming, zoo die buiten de opene havens ligt, te kunnen vestigen, maar daar de bevoegde autoriteit hier in de verklaring van het woord kan aarzelen, ware het wenschelijk geweest te stellen: de aanvankelijke toelating is geldig *uiterlijk* voor den tijd van zes maanden.

Onder letter b. van art. 9 leest men, dat *ontslagen militairen beneden den rang van officier zijn gehouden te voldoen aan de vereischten bij het voorgaand artikel 8 gesteld*, men heeft blijkbaar bedoeld *bij No. 2 van* het voorgaand artikel, daar No. 1 toch niet op menschen van toepassing kan zijn, die reeds jaren in Indie heblen gewoond.

EEN DAG IN DE RESIDENTIE.

VERHAAL VAN JONAS,

medegedeeld door **J. J. Cremer.**

(*Vervolg.*)

Nu kent gij de geschiedenis van Claartje. Terwijl juffrouw Anna zich met de zieke bezig hield, vraagde mij de oude vrouw naar eenige bijzonderheden omtren haar zoon. Ik antwoordde haar dat ik hem dezen morgen slechts vlugtig gezien had, en eigenlijk in 't geheel niet kende.

Het bleek nu wel dat de oude erg doof was, want zij hernam dat haar zulks veel pleizier deed, en dat ik dan ook wel bij ondervinding zou hebben, hoe braaf en hoe goed hij was.

Het mag aandoenlijk genoemd worden zoo als de oude, gebrekkige vrouw toen ging uitweiden over de zegeningen die God haar steeds had geschonken en voortdurend bleef schenken. 't Bleek wel dat de goede ziel veel, zeer veel leeds op haar weg had ontmoet, doch, wat haar ook weêrvaren was, zelfs in het diepsttreffend leed had zij steeds een wijze en goede beschikking gezocht, en immer gevonden.

„En zie je heerschap," zoo besloot de oude vrouw haar dikwerf afgebroken vertrouwelijke mededeeling, „dat ik een beetje hardhoorig van natuur ben geworden, daar ben ik ook niet rouwig om, want hier allernaast," en zij wees op het planken beschot, „woont een heer van de komelianten, die met zingen z'n kost verdient en afgrijselijk gillen kan, maar och lieve mensch, daar hoor ik bijna niemendal van. Daar heb je de toestand van mijn been, weetje: 't is waar ik heb er wel pijn aan, maar dat gestrompel op die steile trappen wanneer ik voor mijn ziek kind wat halen moest, was niet veel minder; de menschen beneden hebben die behulpzaamheid zoo niet van u en 'n ander. Ik wist dat ik te eeniger tijd een ongeluk zou krijgen, en hoe gelukkig nu dat het mijn been maar was; zie je, nu kan ik rustig bij m'n goeije kind blijven, want, toen mijn vrienden hoorden dat ouwe Grietje haar been had gebroken, toen kwamen ze wel eens zoo druk als vroeger, en *zij* die engel *dáár*" — vrouw Grietje wees op de schoone met haar zwarte lokken, — „die engel, *zij* schudt zelfs een doodspeluw zacht."

Over de smart die het sterven der dochter haar zou veroorzaken sprak de weduwe niet eens. De brave oude merkte het goede op dat God haar nog schonk in dit leven, maar ook — de dood was haar geen bode der verschrikking.

Ik herinner mij zeer goed hoe uiterst moeijelijk het mij viel om die kleine kamer te verlaten; telkens wilde ik opstaan, maar het duurde nog een geruimen tijd eer ik daartoe komen kon. In 't einde toch, bevond ik mij weder op den steilen, den akelig steilen trap, en, het zoete stemmetje dat mij van boven de woorden: „Voorzigtig houd u maar goed aan de leuning vast," in de ooren speelde, schonk mij bij het verdubbelen mijner waakzaamheid den moed om op dien donkeren trap een: „Dank u *lieve* jufvrouw!" naar boven te zenden.

Toen ik den winkel uit en voorbij den gapenden kinderstoel trad — die stoel was toch klein — zag ik er boven een zwaard tegen den muur hangen. Een zonderlinge gewaarwording maakte zich van mij meester... Het nauwe straatje scheen veel ruimer geworden. De koude wind was lekker. Mijn voornemen om nog dienzelfden avond de stad te verlaten was dwaas; ik *moest* een betrekking hebben; den minister *zou* ik spreken. Ze zouden mij toch niet opeten, die heeren aan 't ministerie! Mijnheer van Babel had de waarheid gehoord, niets dan de waarheid. 't Was alsof ik veel ligter was geworden, precies als iemand die een zak guldens heeft weggeschonken, maar toch in 't onzekere raakt en vreest dien verloren te hebben. 't Kon mogelijk wezen dat ik iets op het kamertje der weduw had achtergelaten, een handschoen? neen — iets anders. In elk geval, men had mij wel de groeten en een mondelinge boodschap aan den oppasser medegegeven, doch geen brief. Wie weet hoe gaarne men een brief zou meêzenden.

Ik kon mij daartoe nog aanbevelen. Wanneer....? nu....?

„Daar heb j' em! dat is ie!" klonk van terzij eene stem.

Toen ik opzag ontwaarde ik Jannebaas, die, in 't midden van eenige kornuiten, hun verder de verzekering gaf, dat dáár nu die kale heer was.

Jannebaas schrikte een beetje toen ik hem toeriep; „Kom maar meê ventje!" en terwijl hij eerst grinnikte en eindelijk op de herhaling van mijn verzoek schorvoetend volgde, toen besloot ik om voor 't oogenblik slechts mijn schuld te voldoen, en bereikte binnen weinige minuten mijn logement.

't Was al schemerdonker toen wij er aankwamen — 't

Eindelijk valt onze aandacht op art. 16. *Bij het inwerking treden dezer verordening vervallen alle vroegere, hierbij niet gehandhaafde, bepalingen omtrent de toelating in N. I. enz.*

Wat beteekent die uitdrukking *hierbij niet gehandhaafde?*

De minister van kolonien, op wiens voordragt, en, wij durven veronderstellen, onder wiens oog, deze verordening is opgesteld, heeft, gelijk men zich zal herinneren, juist onlangs eene opmerking omtrent dat woord *handhaven* gemaakt. Op de conclusie der commissie betreffende de nieuwe regeling der suikerkultuur, *dat de kamer, na daarvan kennis te hebben genomen handhaaft haar besluit van 11 Mei jl. waarbij zij heeft verklaard van oordeel te zijn, dat er behoefte bestaat om de regels voor de uitgifte van cultuurcontracten in N. I. te regelen door de wet,* op deze conclusie heeft de minister de aanmerking gemaakt, dat *de bedoeling van het hier gebezigde woord „handhaaft" hem niet duidelijk is. Zij kan worden opgenomen als synoniem met volharden, of als eene verklaring dat men er de hand aan wil houden, dat het vroeger geuite gevoelen worde verwezenlijkt.*" En opmerkelijk genoeg gebruikt deze verordening dat zelfde woord *handhaven* nu, en maakt zich daarbij aan gelijksoortige dubbelzinnigheid schuldig.

„*De bij deze verordening gehandhaafde bepalingen.*" kan *beteekenen*: de bepalingen in wier *strekking* zij niet *volhardt*, die met haar in wederspraak zijn, maar zij kan ook beteekenen: de bepalingen aan welker *bestaan* zij *de hand niet houdt*, door haar niet op te nemen, hetzij zij *al of niet* met haar in wederspraak zijn. Beteekent zij dus alle bepalingen, *hier mede in* strijd, of alle bepalingen *hierin niet overgenomen?* Zonderling is het dat dit woord *handhaven* in andere verordeningen niet in dit verband is gebruikt, maar daar de uitdrukkingen hierbij *gewijzigde*, of hiermede *niet bestaanbare*, of dergelijke zijn gebezigd. Dat woord klinkt nu als eene parodie op de conclusie der commissie — of op 's ministers aanmerking dienaangaande. Wij vreezen dat de zin is: *hiermede niet bestaanbare* en wij derhalve nog van tijd tot tijd ons moeten verdiepen in de oude verordeningen.

Wij zagen dat er veel op de redactie van het stuk valt aan te merken; de *inhoud*, die wij nu gaan beschouwen, moge bevredigender zijn dan de vorm.

Ter billijke beoordeeling moeten wij een oogenblik stilstaan bij het *standpunt* waarvan de regering bij de toelating tot N. I. uitgaat.

N. I. is niet *eene kolonie* of *volkplanting*, al wordt dit woord ook in de staatsstukken gebezigd, maar slechts eene *bezitting*. Voor de nederzetting toch van een westersch volk is het oosten niet geschikt, en de pogingen tot kolonisatie van den I. Archipel zijn dan ook tot nu toe mislukt. Zoo zou de toelating van Europeanen in massa hun zelven nadeelig zijn. Buitendien strekt eene vreemde volkplanting zoo zij slaagt doorgaans tot verdrukking, ja allengs tot geheele uitroeijing der inlandsche bevolking, en maakt zich eindelijk vrij van het moederland. Zietdaar zoo vele redenen die aanleiding geven tot *beperkende* maatregelen omtrent de toelating van Europeanen in N. I. Aan de andere zijde daarentegen is de overkomst van Europeanen in telkens grooter aantal allernoodigst tot een goed bestuur en voor de winstgevende ontwikkeling van die bezittingen door cultuur, handel en nijverheid. De behoefte van N. I. is dan ook in dit opzigt exceptioneel, en vordert derhalve wetten die van den gewonen regel afwijken.

Dit is in het kort het standpunt der regering; wij vereenigen ons met den grondslag, waarop die beschouwing rust, en ofschoon wij juist daarom gelooven, dat ook bij de grootste ruimte in de verordening aan de toelating der Europeanen verleend, geene landverhuizin in massa herwaarts zou plaats hebben dewijl de ondervinding de menigte daarvan terughoudt, zoo zijn wij echter geene onstuimige hervormers, die op eens alle belemmeringen willen opheffen, en stellen ons tevreden, indien de vooruitgang geregeld en bestendig plaats heeft. Volgens dezen maatstaf beoordeelen wij de nieuwe verordening, en trachten de aanstaande regeling der toelating in het licht te stellen, met aanwijzing welke beperkingen daardoor worden afgeschaft.

Alwie naar Indie vertrekt kan een paspoort krijgen, het zij Nederlander, hetzij vreemdeling, hetzij die in Nederland door of van wege den Minister van kolonien, of elders door een Nederlandschen diplomatieken of consulairen agent is afgegeven of geviseerd. Hierbij is het vereischte van twee borgen afgeschaft, en bestaat voor den vreemdeling geen reden meer, om Nederland aan te doen voor hij naar Indie vertrekt. Ofschoon het niet uitdrukkelijk is bepaald, dat voor den Nederlander tot verkrijging van een paspoort een bewijs noodig is, dat hij aan de militie heeft voldaan (bij voldoenden leeftijd) of daarvoor borgtogt heeft gesteld, (in geval hij nog onder de jaren is) zoo meenen wij toch, dat zulks wordt gevorderd, omdat later in Indie dit bewijs noodig is ter verkrijging der vergunning tot vaste inwoning. (art 86.)

Het doet ons leed, dat deze bepaling uit de oude regeling is bewaard gebleven. Het vertrek naar Indie toch wordt daardoor niet alleen belemmerd, maar ook onbillijk gehandeld jegens den vertrekkende die nu *eerst* de verpligtingen van den burger in Nederland te vervullen, hier komende *ook nog* die der ingezetenen van N. I. op zich nemen en daarnevens zich zoo vele opofferingen getroosten moet aan het verblijf in Indie verbonden. De opheffing van dezen maatregel ware ook niet onregtvaardig ten aanzien van hen die in Nederland blijven, want de vertrekkende voldoet *hier* evenzeer aan zijne verpligtingen als zij *daar*, en hij werkt in Indie ook voor de welvaart van Nederland en deszelfs burgers.

Het paspoort is echter niet verpligtend. Men kan ook aanvankelijk worden toegelaten op *andere geleibrieven*, of *eenvoudige aanmelding*, als men uit die stukken of kennisgave slechts aantoont, wie men is, en van waar en met welk doel men in Indie komt. Bij mondelinge opgave echter kan een bewijs van bekendheid worden gevorderd, door twee ter goeder naam staande ingezetenen van N. I. geteekend. Door deze regeling is opgehouden: de bepaling, dat men zonder pas komende door de policie wordt bewaakt, alsmede de verpligting aan schepen, die zulke passagiers aanbrengen, opgelegd, om op hooger bevel hen weder mede te nemen, ten zij twee agenten voor hen borg blijven.

De aanvankelijke toelating kan geschieden in al de havens, voor den algemeenen handel opengesteld, door of van wege het hoofd des plaatselijken bestuurs, hetzij mondeling, hetzij met een kostelooze toelatingskaart, al naar men verkiest, zoodat men zich niet meer te Batavia behoeft op te houden tot zoo lang men de akte van verblijf heeft bekomen, of op verzoek speciale vergunning verkregen, om voorloopig naar elders te vertrekken.

De voorloopige toelating wordt verleend voor ten langste zes maanden, zoodat men in dien tijd ruime gelegenheid heeft zich een werkkring te kiezen. Men kan gedurende die zes maanden van het hoofd des plaatselijken bestuurs vergunning verkrijgen tot reizen gedurende hoogstens ééne maand. Als reiziger aangekomen kan men van den G. G. op Java en Madoera, en elders van den hoogsten gewestelijke gezaghebber zulke vergunning bekomen voor den tijd van zes maanden, en dezelfde vergunning kan op verzoek worden verlengd.

Uiterlijk zes maanden na aankomst moet men ter verkrijging van vergunning tot inwoning een verzoekschrift aan den G. G. of buiten Java aan den gewestelijken oppergezaghebber rigten, waarbij behalve voldoening aan de verpligtingen voor de aanvankelijke toelating, en voor Nederlanders aan de militie, nog vereischt wordt, dat men ten genoege van den hoogsten plaatselijken gezaghebber, dus op Java den Resident, hebbe doen blijken genoegzame middelen van bestaan te bezitten of door werkzaamheid te kunnen verkrijgen, dan wel een borgtogt, in Nederland of hier van twee ter goeder naam staande ingezetenen van N. I. voor de betaling der kosten van verblijf of terugkeer ten laste des Gouvernements binnen drie jaren na aankomst. Wij hopen dat de subjective meening van den gewestelijken oppergezaghebber nooit nadeelig zal zijn voor de beoordeeling van iemands oogenblikkelijke of toekomstige middelen van bestaan, en wenschelijk ware eene nadere bepaling dat indien hij den terugtogt naar Europa vorlert de eindbeslissing daaromtrent aan den G. G. zal worden overgelaten. Wat de borgtogt aangaat, zij is niet meer als vroeger eene herhaling van dien in Nederland, geene verpligting voor allen, en heeft slechts 3 jaren kracht. Ook te dezen opzigte derhalve is meerder vrijheid gegeven.

Indien de Nederlander vergunning bekomt tot inwoning, (de vroegere acte van vast verblijf) dan kan hij zich naar verkiezing, behoudens het bepaalde bij art. 10,) vestigen overal waar een gouverneur, resident of adsistent-resident is geplaatst. Volgens de vorige wetgeving moest behalve het verzoek om eene acte van verblijf, ook nog een rekest aan den G. G. worden ingediend ter toelating op de bijzondere woonplaats en zulks ook bij verhuizing. Dit alles vervalt nu geheel.

Daar niet bepaald is dat men na vergunning tot inwoning te hebben verkregen, den eed moet afleggen, en dit ook niet in het nieuwe regeringsreglement is voorgeschreven, gelijk in de oudere, zoo mag men met grond veronderstellen, dat de eed om als ingezetene van N. I. te worden toegelaten, is afgeschaft, en hiermede een doode vorm zonder kracht of nut.

Is het een vreemdeling, die verlof tot inwoning bekomt, dan kan hij zich naar verkiezing op een van de voor den algemeenen handel geopende havens vestigen, en behoeft alleen voor de inwoning elders eene nieuwe vergunning van den G. G., terwijl vroeger de vreemdeling zonder speciale toestemming van den G. G. onder nadere goedkeuring des konings nergens elders mogt verblijven dan te Batavia.

Thans blijft ons alleen nog overig enkele bepalingen voor sommige personen afzonderlijk in oogenschouw te nemen.

Vrouwen die hare ouders, zonen of broeders vergezellen, alsook personen in N. I. geboren uit ouders aldaar gevestigd, mits zij niet langer dan zeven jaren van daar afwezig zijn geweest, of bij langere afwezigheid vóór het voleindigen van hun 24e jaar aldaar terugkeeren, kunnen met eenvoudige aanmelding (zonder paspoort, acte van bekendheid, bewijzen van middelen van bestaan of borgtogt) doch op gewoon verzoek schriftelijke vergunning tot inwoning verkrijgen.

Personen van 's rijks wege naar N. I. gezonden, die eervol (ook zonder pensioen) uit 's lands dienst zijn ontslagen, uitgezonderd militairen beneden den rang van officier, minderjarigen die hunne ouders of voogden vergezellen, of wier ouders of voogden in N. I. verblijf houden, vrouwen die hare echtgenooten naar Indie vergezellen (waarom ook niet, die hun nakomen?) zijn almede van de genoemde verpligtingen ontslagen, ja behoeven zelfs geene schriftelijke vergunning tot inwoning te bekomen, en derhalve die ook niet te vragen.

Eindelijk kunnen ontslagen militairen beneden den rang van officier, vergunning aanvragen tot verder verblijf in Indie, maar onder overlegging der bewijzen van genoegzame middelen van bestaan, dan wel de bewuste borgstelling van twee personen. De strekking der bepalingen omtrent den soldaat in het algemeen is om zooveel mogelijk gepasporteerde militairen naar Europa te laten terugkeeren ten einde armoede te weren.

De genoemde bepaling brengt hierin tot ons leedwezen niet veel verandering, en eischt voor de zulken groote waarborgen. Wij voor ons meenen dat brave en eervol ontslagen militairen van minderen rang, die verlangen hier te blijven even groote aanspraak als de overige eervol ontslagene landsdienaren hebben op de voorregten in de verordening aan *deze laatsten* geschonken, en aan *hen* onthouden, en het is onze overtuiging dat geheele vrijheid van keus in dezen aan den soldaat gelaten, veel meer *nut* zal doen ter aanmoediging tot den krijgsmanstand, dan *nadeel* door onkosten en armoede.

Hiermede besluiten wij onze beoordeeling van de nieuwe verordening, en laten alleen eenige bepalingen van ondergeschikt belang onaangeroerd.

Wij zagen dat door dit stuk ofschoon het, zóó wat de redactie als wat de strekking betreft, nog al wat te wenschen overlaat, echter de toelating tot Indie voor Nederlanders en vreemdelingen zeer vergemakkelijkt is, in vergelijking met den vroegeren toestand, en in verband tot het standpunt der regering omtrent de kolonien.

Wij vertrouwen dat waar dubbelzinnigheid bestaat de uitlegging eer in milden dan in bekrompen geest zal geschieden, en behalve de noodzakelijke ophelderingen, geene menigte van toevoegende bepalingen zal worden gemaakt, die de meerdere vrijheid weder aan banden zou leggen.

Mogt deze verordening de aanvang zijn van eene geheele herziening, in denzelfden meer milden geest der

---

moet omstreeks vijf ure geweest zijn. Een gebraden vleesch- en podding-geur vervulde het voorhuis. Jannebaas die even wachten zou, meende: dat het naar pannekoek rook. 't Zij verder genoeg wanneer ik vermeld, dat Jannebaas weinige seconden later een glimmenden blik op iets glimmends in zijn hand wierp; een „ Hé!" ontboezemde, en zonder meer in galop den weg naar moeders woning insloeg.

Van waar het kwam wist ik zelf niet regt, maar zeker is het, dat de zonderlinge gewaarwording, waarvan reeds gesproken is, mij hoe langer zoo meer vermeesterde en een zekeren moed of wel een gevoel van eigenwaarde schonk, zoo als ik maar zelden gekend heb. Ik trad de eetzaal binnen en bloosde niet toen een vijftigtal oogen zich op mij rigtte. — Ja, ik wenschte nog meer of liever na te dineren. „ Jawel, kelluer, een halve flesch wijn, maar — geen luitenant Hör meer, mijn naam is Kranse."

„Ha zoo! " Voor den gedienstigen man ging er een licht op:

Er was een heer geweest, die naar mijnheer *Kranse* gevraagd had. Bij het antwoord dat er geen heer van dien naam was gekomen, had hij zich zeer verwonderd betoond, maar ook spoedig een briefje geschreven met verzoek om het aan dien heer te overhandigen zoo hij nog komen mogt.

Dat briefje luidde:

„WelEdele Heer!

„Het zal mij een groot genoegen zijn om den vriend van mijn waarden Oom, den Majoor Hör, ten mijnent te mogen ontvangen. Deel dezen middag onzen eenvoudigen disch; om half vier kunt ge mij in de Witte Societeit vinden, waar ik de eer zal hebben u onmiddelijk te introduceren. Veroorloven uwe bezigheden u niet in de Societeit te komen, wij eten circa half vijf. Stel ons niet te leur en geloof mij,

Uw Dienstw. Dienaar:
J. Riepoel.

Die uitnoodiging — hoe beleefd ook — kwam te laat, maar de brief klonk zoo gastvrij en hupsch, dat ik, ofschoon de lust er toe niet groot was, toch aanstonds besloot om den neef van onzen vriend Hör mijn dank te gaan betuigen.

Het eenige bezoek dat ik dien avond nog *gaarne* gebragt had, zou bij de oude vrouw Weekestrooi zijn geweest, om met haar over het meênemen van een brief voor haar zoon te spreken, en — eens te zien of er zich werkelijk ten harent bevond wat ik meende verloren te hebben. Welke spijzen ik aan de table-d'hôte heb genuttigd weet ik niet. Wie er naast of tegenover mij zaten weet ik evenmin,.... ja toch, tegenover mij.... indien het mij zelf niet wat onmogelijk voorkwam, dan zou ik zeggen: een uiterst aanvallig meisje, een meisje met hemelsche oogen, met gitzwarte lokken, met.... maar ik zou mij belagchelijk maken, immers er waren geen dames aan tafel. Dit weet ik nog, dat ik het besluit nam om den volgenden dag in mijn ambtenaars belang, vaste stappen te doen; dat ik voor chocolade-vla met een biscuitje bedankte, maar gretig een stukje gember nam.

Het sneeuwde geweldig toen ik voor de tweede maal bij den heer Riepoel aan de schel trok. De meid met „de winter" in de wangen opende weder de deur en verzekerde, dat meheer en mevrouw niet t'huis waren en dat ze niet noodig had te gaan vragen, want dat meheer en mevrouw op d'r woord van eer, bij mevrouws femilie op de Laan waren, omdat de ouwe mevrouw zoo veel as verjaarde, terwijl ze besloot: „Maar as uwes de heer is die we met de ete gewacht hebbe, of uwes dan de eer wou hebben om op de Laan te komme."

Daar had ik weinig zin in en zoo juist bragt ik eene verontschuldiging uit, met verzoek om mijn vriendelijke groeten aan de familie over te brengen, toen ik achter mij een voetstap in de sneeuw hoorde kraken, en den heer Riepoel in eigen persoon zijn vermoeden hoorde uiten, dat ik de verwachte vriend van zijn oom was, terwijl hij mij terstond op de hoffelijkst brutale, indiscreet gulhartige wijze, geheel en al in beslag nam. Aan de zijde van mijn beleefden overwinnaar voortstappende, stond ik tevens gedurig bloot aan de aanvallen mijner natuurlijke vijandin die ik nog kort geleden zoo krachtig had bestreden. Geen wonder, de heer Ripoel sprak gedurig, en dan ving ik de woorden op: „ verjaarpartij, jongelui, sans gêne, kennismaken," en ik weet niet wat meer.

(*Wordt vervolgd.*)

bepalingen omtrent het verblijf in de kolonien en ook der thans bestaande regelen omtrent het reizen in en het verlaten van N. I., mogt daarmede gepaard gaan een ruimere aanmoediging van landbouw, handel, industrie en scheepvaart, dan zal het aantal degelijke ingezetenen hier vermeerderen, menigeen, thans onder kommer en gebrek in Europa terugblijvende, hier een schoon middel van bestaan vinden, de welvaart der inlanders door vermeerderde inwerking van beschaafden toenemen, en het Gouvernement zekerder, edeler en bestendiger vruchten van Indie plukken, dan het stelsel van beperkingen immer afwerpen kan.

G.

ADVERTENTIEN.

BEKENDMAKING.

Op Dingsdag den 8 Januarij 1861 zal ten bureele van den Resident van *Soerabaija*

EENE UITBESTEDING

worden gehouden, voor den overvoer van steenkolen van *Soerabaija* naar *Amboina*, *Ternate*, *Kema*, *Kwandang*, *Bima*, (*Poeloe kambing*) en *Baeton*.

De voorwaarden liggen met uitzondering van zon- en feestdagen ter inzage voor belanghebbenden op gemeld bureau.

SOERABAYA, 27 *December* 1860. Namens den Resident, *De Sekretaris*,

(2122) **CH. TROMP**,

Bij het naderend nieuwjaar, waarschuwt de ondergeteekende voor zooveel noodig, dat het afschieten van vuurwapenen en het afsteken van vuurwerken binnen de limiten in de stad en voorsteden, bij artikel 13 van het politie-reglement verboden is.

SOERABAYA, 20 *December* 1860. *De Adsistent Resident voor de politie*,

(2093) E. DIBBETS.

VENDU DEPARTEMENT.

VERKOOPING.

Op Maandag den 31sten December 1860.

Bij *Karthaus & Melchers*, in de stad van diverse goederen. (2064)

HUWELIJKEN.

Getrouwd:

A. W. J. KULLER

en

H. M. OECHSMAN.

28 *December* 1860. (2126)

GEBOORTEN.

Bevallen van eene *DOCHTER*, A. L. DE STURLER, geb. *de Rooy*.

SOERABAYA, 26 *December* 1860.

Eenige kennisgave. (2121)

STERFGEVALLEN.

Op den 31sten October overleed te *Rotterdam*, in den ouderdom van 47 jaren, onze geliefde vader en behuwd vader, de Heer **J. H. TEN CATE**, laatstelijk assistent resident van *Modjokerto*.

PASOEROEAN, 26 *December* 1860. *Uit aller naam*,

Eenige kennisgave. W. F. VOGELZANG.

(2120) M. A. VOGELZANG, *ten Cate*.

VENDUTIE

op Maandag 31 December

DOOR

KARTHAUS & MELCHERS

in het pakhuis naast hunne **toko**

VAN DIVERSE ARTIKELEN,

waaronder een restant IJZERENWAREN bestaande uit: ENGELSCHE VIJLEN, HANDZAGEN, HAMERS, KNIPPEN, GRENDELS, SCHUIVEN, BOORIJZERS, BANKSCHROEVEN, HEGGESCHAREN, MESSEN, fijne engelsche SCHAREN, PAK en ZEILNAALDEN, HOROLOGIESLEUTELS etc. etc. ONDERSCHOTELS en LAMPBOLLEN, KATROLLEN met KETTINGEN voor hanglampen, KANTOORLAMPEN met porceleinen bollen.

VERLAKTE BLADEN en TROMMELS.
ZIJDEN HANDSCHOENEN.
THEESERVIESEN.
GEBLOEMD GORDIJNGOED en FRANJES.
KLOKKEN.
TAFELKLEEDEN.
15 rollen CHINESCHE VLOERMATTEN.
JAPANSCHE BEZEMS en ZAKKY.
Diverse NEURENBERGER ARTIKELEN.

HAANTJES BIER in mandjes van 24 halve kruikjes (in Holland afgetapt).

SPIJKERS van 2 tot 3½ duim.

Gemakkelijke STOELEN met MAROQUIN LEDEREN KUSSENS en hetgeen verder zal worden voorgebragt. (2104)

Op de VENDUTIE

van Maandag 31 December

BIJ

KARTHAUS & MELCHERS.

zullen alsnog worden verkocht: eenige kisten **PROPATRIA-PAPIER** en **EXQUISE CHAMPAGNE.** (2125)

In het midden der maand Januarij aanstaande,

zal te Soerabaija op publieke vendutie worden verkocht, de Nederlandsche schoenerbrik

HELMERS,

groot 99 gemeten lasten, gebouwd in den jare 1856, thans liggende ter reede van Soerabaija, en gevoerd door kapitein A. MESSEN.

Blijvende inmiddels uit de hand te koop.

Nadere informatien bij

VAN OMMEREN RUEB & CO. te *Batavia*.

en

E. TEN BRINCK & CO. te *Soerabaya*. (2045)

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN.

HET STOOMSCHIP PADANG.

Kapitein GUYOT, vertrekt regtstreeks naar **Batavia** op *Dingsdag den* 1*sten Januarij* 1861.

Adres bij

(2116) **W. CORES DE VRIES.**

HET STOOMSCHIP

KONINGIN DER NEDERLANDEN.

Kapt. E. Lewis,

vertrekt van hier naar Singapore via Samarang en Batavia *op den* 10*den Januarij* 1861.

De Agenten,

(2127) **FRASER EATON & CO.**

VERTREKDAGEN DER STOOMBOOT SEMARANG.

Gedurende de maand December, wind en weder zulks toelatende.

Van **Batavia** naar **Samarang** en **Soerabaya** den 12 en 30 December.

Van **Samarang** naar **Soerabaya** den 15 December.

Van **Soerabaya** naar **Samarang** en **Batavia** 4 en 19 December.

Van **Samarang** naar **Batavia** 6 en 21 December.

Informatien bij

de agenten,

(1935) **ADAM & CO.**

PRINS VAN ORANJE,

VOORGENOMENE REIZEN IN DECEMBER & JANUARIJ.

SOURABAYA. aankomst.	verblijf.	vertrek.	SAMARANG. aankomst.	verblijf.	vertrek.	BATAVIA. aankomst.	verblijf.	vertrek.
								18 Dec.
			19	20/22	23			
24	25/26	27	28	29	30	31 Dec.	1/5 Jan.	6
			7	8/9	10			
11	12/13	14	15	16/17	18	19	20/23	24
			25	26/28	29			
30								

SOERABAYA 12 *December*.

MAJOOR MATZEN & CO.

(2012)

VERTREK VAN SCHEPEN.

VOOR PASSAGE NAAR NEDERLAND

Wordt aangeboden, het voor passagiers uitmuntend en comfortabel ingerigt Nederlandsch schip

CORNELIA HENRIETTE,

KAPT. K. C. DE VEER.

varende een bekwaam Geneesheer, en tegen einde der volgende maand van den Oosthoek te vertrekken.

Nadere informatien bij den Gezagvoerder in het Marine Hotel of bij

De Agenten,

(2111) **FRASER EATON & CO.**

PASSAGE NAAR NEDERLAND.

Wordt aangeboden met het snelzeilend en voor den overvoer van passagiers bijzonder doeltreffend ingerigte Nederlandsche schip

BROEDERTROUW,

KAPITEIN G. ROTGANS.

Deze bodem vaart een geëxamineerden doctor, zal tegen einde Januarij vertrekken en kan aan familiën en afzonderlijke personen ten zeerste aanbevolen worden.

Nadere informatiën bij den gezagvoerder in 't *Java Hotel* en bij

De Agenten,

(2112) **E. TEN BRINCK & CO.**

De Heer **E. F. A. BERGMANN** heeft onze *generale volmagt*.

SAMARANG 1 *Januarij* 1860.

(2114) **JACOBSON & CO.**

Aan sollicitanten wordt ter vermijding van veelvuldige correspondentie bekend gemaakt, dat in de betrekking van administrateur adres Lett. **H.** Postkantoor Pekalongan, **is voorzien.** (2110)

Een theoretisch en praktisch gevormd jong mensch wenscht gaarne als

MACHINIST

op een

ETABLISSEMENT of SUIKERFABRIEK

geplaatst te worden, kunnende gunstige getuigschriften produceren, letter **F. M.** (2119)

JAVA BODE – BATAVIASCH HANDELSBLAD.

Geabonneerden op een dezer bladen, of ook op de *maileditie* van laatstgenoemd blad, gelieven den abonnements prijs voor het aanstaande jaar, tijdig aan ons af te dragen, ten einde staking in de toezending te voorkomen.

De correspondenten voor bovengenoemde bladen te Soerabaya,

(1977) **LE ROY & CO.**

Bij de Agenten te Soerabaija

VAN DE

OOST-INDISCHE ZEE EN BRAND-ASSURANTIE MAATSCHAPPIJ.

gevestigd te Batavia,

is thans gelegenheid tot het onmiddelijk verzekeren tegen gevaar voor Zee en Brand.

SCHIMMELPENNINCK & CO.

(1214) *Agenten*.

VEREENIGING VAN ASSURADEUREN TE AMSTERDAM.

De ondergeteekenden hebben de eer belanghebbenden te berigten, dat zij door de vereeniging van Assuradeuren te Amsterdam benoemd zijn tot agenten voor *Soerabaija* en omliggende plaatsen, en zij deze benoeming aangenomen hebben.

Schepen en goederen verzekerd te Amsterdam, zijn bij beschadiging aan het toezigt van het agentschap onderworpen, en worden belanghebbenden, in het belang van die het aangaat, uitgenoodigd bij zeeschade dadelijk kennis te geven aan

De agenten voor Soerabaija en omliggende plaatsen van de Vereeniging van Assuradeuren te Amsterdam.

(1681) **P. KERVEL & CO.**

TE KOOP OF TE HUUR.

Een steenen **HUIS** met steenen **BIJGEBOUWEN.**

Te bevragen bij de uitgevers van dit blad. (2055)

COLEMAN'S EUROPEAN AND AMERICAN HOTEL.

Point de Galle.

De ondergeteekenden, gedurende eenige dagen in bovengenoemd HOTEL gelogeerd geweest zijnde, verklaren op verzoek van den eigenaar aldaar zeer naar hun genoegen te zijn geweest, en zoowel tafel, als bediening en zindelijkheid, niets te wenschen overliet.

DE KOCK.
J. GROLL.
L. KNIFFLER.
(1853) J. F. VAN LEEUWEN.

Per *KAAP HOORN*

ONTVANGEN

100 vaatjes **EXTRA PUIKE**

DELFTSCHE GRASBOTER

van het gerenommeerde merk J. PERK & ZOON.

(2124) D. MAURITZ MARTENS.

De ondergeteekenden alhier eenen

HOUT-HANDEL

opgerigt hebbende, bevelen zich aan voor de levering van alle mogelijke HOUTWERKEN, geschikt voor huis- en scheepsbouw.

SOERABAYA, **ZANTHUIS & CO.**
30 *October* 1860. (1847)

BIJ LEROUX & CO,

OP NIEUW ONTVANGEN:

Groote en kleine blikken **Saucijs de Bologne** in reuzel.
Patés de foie d'oies en **de foie gras truffés**, in kleine en groote blikken.
Champignons.
Truffels.
Sardijntjes...................... } Per kist en
Petits pois au beurre. } „ blik.
Engelsch-Lans- en **Rendorp's Haantjes-bier.**
Madera No. 1.
Muscaatwijn.
St. Eulalie, Dégères Pauillac en andere **tafelwijnen.**
Vruchten op water en **brandewijn** merk Teijssonneau.
Rijnwijn, von Dem! Moselblümchen enz.
Champagne duc de Montebello, Veuve Cliquot enz.
Fransche **kurken** in zakken van **1000** stuks.
Stopflesschen van verschillende grootte.
Echte H&S **Eau de Cologne** in kistjes van 3 flacons.
Maraschino.
Fockinck's Likeuren.
Zuren enz. enz. (2105)

ONTVANGEN,

ZOUTE en ZOETE BESCHUITJES.
RAPPÉ SNUIF.
Een SPIEGEL VERFOELIETAFEL met marmeren blad en verderen toebehooren.
Een BOEKSNIJPERS met ploeg.
Een BASCULE met gewigten.
PHOTOGRAPHIE TOESTELLEN, met dezelfs praeparaten.
GEFOELIEDE SPIEGELGLAZEN.
SCHILDERIJEN.
Groote IVOREN BILJARDBALLEN.
WAFEL,- BROEDER- en KOEKENPANNEN,
FRANSCHE KURKEN,
KAPSULES.
BESTE GENEVER per kelder van 22½ kan.
De TABAKSPERS is niet verkocht, dus inmiddels als het bovenstaande tegen billijken prijs à contant te koop.

(2117) **A. DUIJSHART.**

BOEKHANDEL LE ROY & CO.

Bij de ondergeteekenden is opengesteld de inteekening op het

PORTRET VAN PROFESSOR HOLLOWAY,

geëncadreerd in nette vergulden lijst, ad...... ƒ 12.—
De heer HOLLOWAY verzekert aan zijne vereerders, dat bovengenoemd portret voor de helft van den kostenden prijs wordt afgestaan. (2118)

DIRECT VAN CHINA ONTVANGEN.

PRACHTIG
GEBORDUURDE WITTE CRÊPE SCHALS
in houten doozen
en
EEN STEL
VAN VIER BIJZONDER GROOTE
CHINEESCHE SCHILDERIJEN.
Voorstellende de voornaamste kuststeden van het hemelsche rijk.

(2116) **LEROUX & CO.**

ONTVANGEN

PER

CORNELIA HENRIETTE

Gitten haarnetjes.
Chenille coiffures.
Bloemen do.
Veterband do.
Effen zwarte zijde.
Witte en **rose satijn.**
Extra beste glacé heeren en dames **handschoenen.**
Gewascht tafeldoek 2¼ el breed.
Spiegatsborstels.
Luiwagens.
Verwkwasten.
Gekookte en **ongekookte lijn-olie.**
Loodwit en **menie.**
Diverse **blikken groenten** per kist van 100 stuks, waarbij 10 dubbele bl. **asperges,** 15 bl. **doperwten** en 15 bl. **worteltjes à ƒ** 180.
Puike beste lengvisch in blik.
Gerookte zalm.
Versche do.
Extra beste gemarineerde **haring** (*nieuw*).
Keeltjes en **lipjes** in stopflesschen.
Diverse soorten gedroogde **vruchten.**
Saucis de bologne in reuzel.
Cervelasworst.
Sausisse de westphalie.
Diverse **vleesschen** in blik.
Rolpens in stopflesschen en in vaatjes.

Gezouten groenten in potten.

ALS:

Zuurkool.
Roodekool
Bloemkool
Andijvie.
Spergieboonen.
Snijboonen.
Spruitjes.
Soep groenten.

Divers fraai **Suikerwerk.**

ALS:

Chocoladebeeldjes, figuren en **vruchten.**
Demandes et **réponses très riches.**
Kersenpitten.
Vruchten strikken.
„ **brochetten.**
Avelinesten.
Cosaques, unevellen, barbarissen.
Melonides, couronnes de laurier.
Quinine.
Engelsch **zout** in fleschjes.
Carotten snuif (Rappé).
Puike beste **Anchovisch** in stopflesschen.
Stijfsel.
Blaauwsel.

(2123) **D. MAURITZ MARTENS.**

1861.

KANTOOR ALMANAK op karton. .... ƒ 1.—
IDEM. onopgeplakt.... „ 0·50
ZAKALMANAKKEN met los waschboekje „ 2.—

(1982) **LE ROY & CO.**

HOLLOWAY'S ZALF en PILLEN.

Verzwaktheid.—Elk inwoner van Java wiens ligchaamsgestel is afgemat door het klimaat wil bevinden dat dit wonderbaar geneesmiddel eene volkomen versterkende artsenij is. Zij zuiveren het bloed, geven kracht en sterkte aan de lever en de maag, en hebben zulk eene uitwerking op het ligchaam in het algemeen als gewoonlijk verwacht wordt van niets anders dan eene verandering van luchtstreek. Jeugd en ouderdom derhalve van beiderlei kunne wanneer ze gevoelen dat de hitte en vochtigheid van dit eiland ongunstiglijk op hun gestel werkt, behooren terstond hunnen toevlugt te nemen tot deze Pillen, en zij zullen spoedig bevinden dat ze even zoo gezond en sterk zijn onder eene verzengde luchtstreek dan elders. Elk ligchaamsgestel wordt door de toebereide medicijnen op dezelfde wijze genezen.

Ad. ƒ **1,—** ƒ **3,—** en ƒ **5,—** per doos of pot, naar gelang van derzelver grootte, bij

(2074) **LE ROY & CO.**

AVEC LA PERMISSION DE Mr LE RESIDENT.

Cirque Olympique de Paris,
sous la Direction de Mr. H. OLIVIER.

LUNDI 31 DÉCEMBRE.

SIXIÉME REPRÉSENTATION

GRANDE PANTOMIME,

(2118)

SOCIETEIT CONCORDIA

THE DANSANT

op den 1sten Januarij 1861.

Namens de directie
De Secretaris,
(2086) **STOELMAN.**

NEDERLANDSCH INDIE.

SOERABAYA, den 29sten December 1860.

Vertrokken Passagiers.

Met het stoomschip *Kraton*, mevr. de Graaf met 3 kinderen.

— Gisteren avond ten half tien ure is van de scheepshelling der Fabriek voor de Marine en het Stoomwezen met het beste gevolg te water gelaten, het gouvernements ijzeren stoomvaartuig *Boni*.

Nadat dit stoomschip in de wateren van Borneo belangrijke diensten had bewezen, werd hetzelve naar Soerabaija gedirigeerd en kwam daar in het begin van Junij jl. aan tot het ondergaan van belangrijke herstellingen en voorzieningen.

Met het eerst volgende springtij van volle maan op de helling der fabriek gehaald, werd al dadelijk een aanvang gemaakt met de herstelling van den ijzeren romp, vooral het ingedompelde deel bleek eene bijna geheele vernieuwing te behoeven. In een betrekkelijk kort tijdsverloop — circa 6 maanden — werd dus het belangrijkste van het werk beëindigd, zoodat thans, nu het vaartuig in de rivier ligt, met kracht kan worden doorgegaan met de betimmering, stelling der werktuigen en stoomketel, benevens de verdere werkzaamheden boven het watervlak liggende.

Het schoone weder had een aantal toeschouwers uitgelokt, welke waren opgekomen om eene altijd belangstellende bewerking, als het te water laten van een schip is, bijtewonen.

ALGEMEEN OVERZIGT.

van den specialen correspondent van den Oostpost.

BUITENLAND.

'S GRAVENHAGE 9 *November*.

Oorlog of vrede? Het is de vraag reeds van vele maanden, en die zich ook thans telkens herhaalt. Zij vindt voortdurend de meest tegenstrijdige oplossing.

Oorlog, klinkt het in de diplomatieke kringen te Parijs. De zending van den oostenrijkschen gezant, den prins von Metternich, naar Parijs, werd niet alleen beschouwd als eene daad van verzet tegen iederen onmiddelijken aanval op het oostenrijksche grondgebied maar ook als eene poging tot onderhandeling omtrent de regeling der zaken in Italie. Er zijn er, maar hun aantal is gering, die zelfs gesproken hebben van een ultimatum, dat den oostenrijkschen gezant zoude zijn opgedragen.

Oorlog mompelt men algemeen in Oostenrijk. De krijgstoerustingen aldaar zijn zoo vermeerderd, dat deze staat in weinige dagen tot 240,000 man in Venetie kan brengen, behalve de sterke korpsen, die hij in Opper-Tijrol, Stiermarken en Illyrie heeft doen post vatten. De militaire en ultramontaansche partij ijveren sterk voor den oorlog, en de Hongaren te Parijs en te Londen komen er openlijk voor uit dat de door keizer Frans beloofde hervormingen slechts strekken om den oorlog mogelijk te maken. Die hervormingen hebben overigens over het algemeen niet dien gunstigen indruk te weg gebragt, dien men daarvan verwacht had. Inderdaad, Oostenrijk voorziet te regt, dat, een dag vroeger, een dag later, zijn grondgebied zal worden aangevallen en dat Frankrijk, alhoewel schijnbaar Sardinie's gedrag afkeurende, zijn wachtwoord niet zal opgeven, Italie vrij te maken van de Alpen tot de Adriatische zee, terwijl de heftige uitvallen, dagelijks in de engelsche bladen tegen Oostenrijk gerigt, Frans Josef in zijn vermoeden versterken, dat hij ook van de engelsche natie niet veel te wachten heeft.

Iedere gunstige voorstelling van Oostenrijks gedrag wordt zelfs door de half ministeriele pers in Engeland zeer gelaakt, zoodat men veilig konde voorspellen, dat de dag, waarop het engelsche kabinet aan Oostenrijks eischen gehoor gaf, ook de dag zoude zijn van zijn val. Doch wel verre dat dergelijk streven de engelsche regering bestuurt moeten wij melding maken van eene depêche aan haren gezant te Turijn, sir James Hudson, waaruit de inzigten van het engelsche kabinet duidelijk blijken, eene depêche, die aan de regering de populariteit, welke zij dreigde te verliezen, heeft wedergegeven en voorzeker het belangrijkste staatstuk mag genoemd worden, dat dezer dagen de aandacht van gansch Europa heeft tot zich getrokken. Deze depêche werd door de *Dailij news* medegedeeld en al de andere dagbladen, ofschoon wijzende op de inconsequentie van deze depêche van 27. October en die van 31. Augustus jl., een verschil, dat in het oog springt, huldigen zij om strijd de bescherming, welke de regering aan de zaak der vrijheid thans verleend.

De depêche vangt aan met afteкeuren de stappen, die in den laatsten tijd door verscheidene van de voornaamste Europesche hoven genomen zijn tot verzet tegen Sardinies inmenging in de Italiaansche zaken. Toen Cialdini de kerkelijke staten introk, riep Frankrijk zijn gezant terug; toen het sardinische leger het napelsche gebied binnenrukte, gaf de keizer van Rusland in sterke bewoordingen zijne verontwaardiging te kennen; en ook de prins regent van Pruissen betoonde zijne ontevredenheid evenwel zonder zijn gezant terug te roepen. Ook de engelsche regering verlangt thans haar gevoelen kenbaar te maken. Zij laat daar, of de paus al dan niet regt heeft zijn gezag door middel van in den vreemde aangeworven troepen te verdedigen, zij laat daar of de koning van Napels kon geacht worden zijn troon vacant te hebben verklaard, zoolang hij nog zijne vlag te Capua en Gaëta handhaafde.

Maar twee vragen heeft zij zich voornamelijk voorgesteld: 1° had het volk van Italie het regt de hulp van den koning van Sardinie interoepen; 2° had de koning van Sardinie het regt aan het volk van de romeinsche en napelsche staten den bijstand zijner wapenen te verleenen? Twee beweegredenen hebben er bestaan, welke het volk van de romeinsche en napelsche staten hebben geleid om bereidwillig mede te werken tot omverwerping hunner regeringen. Het eerste motief was, dat de regering van den paus en den koning der beide Sici-

lien zóó slecht zorgde voor de handhaving van het regt, de bescherming der persoonlijke veiligheid, voor de welvaart van het volk in het algemeen, dat hunne onderdanen de omverwerping hunner beheerschers als eene preliminaire voorwaarde voor elke verbetering van hun toestand beschouwden.

Het tweede motief was dit, dat sedert 1849 de overtuiging was gevestigd, dat de eenige wijze waarop de Italianen zich hunne onafhankelijkheid van vreemde heerschappij kunnen verzekeren, bestaat in de vorming van eene eenige en sterke regering voor geheel Italie. De worsteling van Karel Albert in 1848 en de sympathie, welke de thans regerende koning van Sardinie voor de Italiaansche zaak aan den dag heeft gelegd, hebben natuurlijk ten gevolge gehad dat de naam van Victor Emanuel met het eenige gezag, waaronder de Italianen wenschen te leven, is in verband gebragt. De zaak van dit standpunt beschouwende, erkent de engelsche regering, dat de wil van het volk de wet des vorsten maakt. De depêche verdedigt daarop de handelwijze van Sardinie uit een staatsregterlijk oogpunt en beroept zich op het gezag van den beroemden Vattel en op den inval van Willem III in Engeland. Even als toen het volk de wapenen opvatte tegen een verdrukker, zoo was dit thans het volk van Napels en van den romeinschen staat vergund, en de depêche eerbiedigt de redenen, die het volk hebben bewogen tot den opstand. Ongetwijfeld behoort het op zich zelve als een ramp te worden beschouwd, wanneer de banden verbroken worden, welke een vorst aan zijne onderdanen binden. Het begrip van trouw wordt verward, de erfopvolging wijkt af, vijandige partijen bedreigen de rust der maatschappij; regten en aanspraken staan tegen elkander over en verstoren de harmonie in den staat. En toch moet men, gaat de depêche voort, aan den anderen kant erkennen, dat de italiaansche revolutie met eene zeldzame gematigdheid is tot stand gekomen. Op de omverwerping van het bestaande gezag volgde eene uitbarsting der nationale wraak, gelijk dit maar al te dikwijls het geval is. De begrippen der democraten verkregen nergens de bovenhand. De openbare meening hield de uitspattingen van de openbare zegepraal in toom. De geachte vormen van de constitutionele monarchie paarden zich aan den naam van een vorst, welke eene oude en roemrijke dynastie vertegenwoordigt.

Daar dit de oorzaken en de bijomstandigheden van de italiaansche revolutie waren, — dus eindigt de depêche, — kan H. M. regering niet toegeven dat genoegzame grond voorhanden was voor de gestrenge afkeuring, door Oostenrijk, Frankrijk, Pruissen en Rusland aan den dag gelegd over de handelingen van den koning van Sardinie. H. M. regering rigt liever haren blik op het verblijdend gezigt van een volk, dat te midden der sympathie en de goede wenschen van Europa, het gebouw zijner vrijheden optrekt en zijne onafhankelijkheid bevestigt.

Welke ommekeer in Engelands staatkunde! hoe zeker en vast, waar zij tot dusverre weifelend en raadselachtig was. Engeland vestigt echter meer het oog op zijn belang dan op Italie's vrijheid. Dat belang blijft het overwigt in de Middellandsche zee: tegen Frankrijk moet *Sardinie* het bolwerk zijn. Maar is die staatkunde vredelievend of brengt zij in de toekomst geen oorlog voort?

Oorlog was ook de roep, die niet *te* maar *over* Warschau uitging. Juist in het mislukken dier zamenkomst meent men een voor de toekomst dreigend teeken te ontdekken.

Eerst werd aan Pruissen en Rusland op die overeenkomst eene verzoeningspolitiek toegeschreven, en heette het dat deze mogendheden Oostenrijk van iederen aanval zouden afhouden.

Doch waartoe zoude het noodig zijn geweest? Oostenrijks belang brengt op dit oogenblik voorzeker veeleer eene krachtige verdediging dan een onzekeren aanval mede. Toen werd beweerd, dat de vorsten zouden besluiten overeenkomstig Frankrijks verlangen het beginsel van een congres over de italiaansche zaken vast te stellen. Zoodanig besluit zou ongetwijfeld een vredelievenden zin hebben gehad. Maar nu is het juist gebleken, dat daarover wel beraadslaagd is, maar daartoe niet is besloten. Is er dan een protokol opgesteld? Men betwijfelt het, maar wie kan dien twijfel bevestigen of ontzenuwen? Wat eigenlijk in Polens hoofdstad gesproken is, zal nog lang geheim blijven. Eene eigenlijke conferentie heeft er niet plaats gehad. De verschillende staatslieden en ministers hebben elkander bezoeken gebragt, maar eene bepaalde reunie met al hare plegtigheden is er niet gehouden. Eene reactionnaire strekking heeft zij echter zeker niet gehad. Integendeel is zij voor Rusland en Pruissen een prikkel geweest om krachtig voort te gaan op den weg der liberale instellingen, en zal het niet hebben ontbroken aan raadgevingen aan Oostenrijk om, ten einde ieder zelfverwijt van zich te kunnen afwerpen, de aangevangen hervormingen opregt door te zetten.

Maar aan die bijeenkomst eene anti-Napoleontische strekking toe te kennen, konde wel de geheime bedoeling van Oostenrijk zijn, doch het is buiten eenigen twijfel, dat Rusland en Pruissen daarmede onvoorwaardelijk instemden. De bijeenkomst te Warschau had vroeger moeten plaats hebben om een anti-Napoleontischen geest te ademen. De Gallo-phobie is in de laatste dagen zeer geweken, en het was wederom een dier wel doordachte handelingen van den franschen keizer om op den eersten dag der zamenkomst eene nota ter hand te stellen aan keizer Alexander, die op dien keizer diepen indruk scheen te maken, gelijk alle verslaggevers overeenstemmend verklaren, eene nota over.... waarschijnlijk over de verdeeling van Turkije. Den keizer der Franschen was het verboden aan de conferentie deel te nemen: edelmoedig als hij is spiegelt hij zijn russischen collega aandeelen voor in de exploitatie van de splitsing van Turkije. Vele dagbladen hebben gemeld, dat de drie mogendheden, te Warschau vereenigd, over het Parijsche vredestractaat hebben onderhandeld en pogingen hebben aangewend om dat tractaat te herzien. Wie bewijst het, wie ontkent het, wie ziet door de nevelen heen, over Warschau verspreid? Gesproken is er zeker veel, maar besloten..... alles doet gelooven dat er niets is besloten. De zorgbarende ongesteldheid der keizerin-moeder, spoedig gevolgd door haren dood, riep den keizer van Rusland terug naar Petersburg. Sneed dit incident gewigtige onderhandelingen, ernstige coalities af?... Niemand gelooft het, de monarchen moesten enkel het genot van eene gemeenschappelijke jagtpartij opgeven.

Oorlog was ook het woord van den vorst van Sardinie, toen hij te Grottamare door eene napolitaansche deputatie werd verwelkomd. „Wij moeten ons" — sprak de vorst, „op den oorlog voorbereid houden; morgen misschien, tegen het voorjaar, of binnen een jaar kunnen wij oorlog hebben, maar dat hij komen zal is zeker. Ik heb bondgenooten en met hunne hulp zullen wij krijg voeren; en laat men ons zes maanden met rust, ook zonder hunne hulp." In denzelfden zin moet de vorst zich hebben uitgedrukt, in een gesprek met Garbaldi, die nog altijd de held van den dag blijft, wiens opoffering en grootmoedigheid voorbeeldig mogen genoemd worden, die, zoo als het in een decreet van den prodictator van Sicilie, den heer Mordini, luidt, „een naam draagt, bestemd steeds in roem toe te nemen, zonder dat de eeuwen hiertoe iets bijdragen, en waarvan de vereering op alle voorwerpen terugkaatst, welke hij bezeten op slechts aangeraakt zal hebben." Het gevolg van die vereering is dat de slaapkamer, welke Garibaldi in het koninklijk paleis, belendende de Porta Nuova, heeft gebruikt, ten eeuwigen dage zal worden onderhouden in den toestand, waarin zij zich thans bevindt. Garibaldi moet in zijne ontmoeting met den vorst van Sardinie, aan dezen het bezit van Venetie gewaarborgd hebben, en dringt steeds op de voortzetting der italiaansche beweging aan.

Doch het wordt tijd, dat wij de italiaansche beweging in hare ontwikkeling en uitbreiding verder gadeslaan. Zelden kwam eene omwenteling van zooveel omvang met minder strijd tot stand; zelden ondervonden de aanvallers als waardoor deze onderneming zich kenschetst, overwinning op overwinning, en eene ondersteuning, die alleen mogelijk is waar de bevolking eendragtig het welslagen bevordert.

Nog zagen wij in ons vorig overzigt Capua door de napelsche troepen bezet. Doch Cialdini nadert met het sardinische leger, Cialdini, een bekwaam en doortastend krijgsoverste, een wakkere beschermer der vrijheid. De Napelschen trokken meer en meer naar Gaëta terug.

Een gevecht tusschen de beide strijdmagten schijnt onvermijdelijk. Doch te sterk is het aantal der aanvallers, te zwak de geringe bende der napelsche troepen, die den koning in zijn val getrouw blijven. Buiten alle verwachting is Capua plotseling in de magt van Garibaldi, die zich had voorbereid tot een hardnekkigen strijd. Nadat het eigenlijk bombardement een paar dagen had geduurd, werden parlementairen uit de vesting gezonden en voorwaarden van overgaaf bedongen. De bezetting, 8000 man sterk, trekt met alle krijgseer uit en de voorname en laatste stelling van den gevallen koning is thans Gaëta.

Te oordeelen naar den moed en de geestkracht in de jongste maanden ten toon gespreid, meende men, ondanks de sterkte van die vesting, haar spoedig te zien bezwijken. Wel is Gaëta een der vaste bolwerken van Italie, en wordt zij door driedubbele batterijen beschermd, wel wordt deze vesting niet tan onregte het italiaansche Gibraltar geheeten, maar wel ook is Garibaldi een aanvoerder, wiens moed niet verflaauwt, maar door iedere zegepraal wordt verhoogd. Doch een onverwacht verschijnsel doet zich voor.

Van de fransche zijde zoude den verlaten vorst eene soort van hulp worden geboden, want tusschenkomst wil of mag men het niet noemen. De fransche officieuse pers verkondigt op eenmaal, dat de blokkade van Gaeta door geen der mogendheden erkend is, en dat de optreding van den admiraal le Barbier de Tinan aldaar door redenen van menschelijkheid wordt geboden, zoomede uit onderscheiding jegens koning Frans en zijne familie. Scherp wordt die tusschenkomst door de engelsche bladen gelaakt, die haar alleen verschoonen, door te gelooven dat zij alleen ten doel heeft om te beletten, dat koning Frans als krijgsgevangene in handen zijner voormalige onderdanen zoude vallen. De houding van den keizer van Frankrijk scheen verklaarbaar. Eenmaal koning Frans tot dit uiterste zijnde gekomen, was onthouding van interventie dure pligt. Maar dit belette niet dat het wenschelijk was den gevallen vorst een veiligen aftogt te verzekeren. Na de bemagtiging van Capua trokken de sardinische troepen den Garigliano over, en deed de koning van Sardinie zijn plegtigen intogt te Napels. Waarom dien intogt zoolang vertraagd, den wensch der bevolking zoolang onverhoord gelaten? Het was omdat koning Victor Emanuel te regt meende dat dit onvoegzaam was, zoolang de afgetreden koning zich nog op het napelsche grondgebied bevond. Nu deze het had ontruimd, zou iedere vertraging onberekenbaar nadeel hebben gesticht. Alles werkte zamen om de omwenteling geregeld haren loop te doen nemen. De volksstemming was reeds te Napels afgekondigd, ruim $1^{1}/_{8}$ millioen stemmen werden *voor*, niet meer dan 10,000 *tegen* de aansluiting ingebragt. Konde men gunstiger afloop bedenken? Toch heerschte in Napels, gelijk ook voortdurend in gansch Sicilie, gisting, verwarring, besluiteloosheid, noodzakelijke gevolgen van een ommekeer van zaken. Ter goeder ure deed nu de koning van Sardinie zijn intogt en de maatregelen, die hij beraamde, strekten dan ook allen om in de gemoederen rust, in de bevolking vertrouwen, in den handel levendigheid terug te brengen, om zich de genegenheid, hem thans zoo ongeveinsd betoond, voortdurend te verzekeren, om de eenheid van Italie meer te doen zijn dan eene ijdele klank en een woord zonder beteekenis, maar om haar te doen strekken tot een band, die alle Italianen zamensluit.

Het overtrekken van den Garigliano was wederom voor de piemontesche troepen een schitterend wapenfeit. De napelsche krijgsmagt leed eene gevoelige nederlaag. Doch het was vooral de sardinische marine, die den goeden uitslag van het gevecht verzekerde en hieruit kan men afleiden, dat Frankrijk bij zijne niet-interventie volhardde en dat het fransche escader voor Gaeta ditmaal de Sardinische schepen niet heeft belet de operatien te land te ondersteunen. Maar niet alleen door de inneming van Capua en de nederlaag aan de Garigliano is de sterkte van het koninklijke Napelsche leger zeer verzwakt. Strijdensmoede, en wanhopend hebben na deze verliezen eenige corpsen hunne onderwerping aan generaal Tanti aangeboden, en heeft, zelfs eene aanmerkelijke koninklijke Napelsche leger-afdeeling, door de Sardiniers vervolgd, de wijk genomen op romeinsch grondgebied en daar de wapenen in handen der fransche troepen afgelegd.

Van alle zijden is dus de magt van koning Frans te Gaëta verbroken. Den jongen onttroonden vorst blijft nu niets anders over dan zijn laatste toevlugtsoord, zoo dikwijls de schuilplaats van wereldlijke en geestelijke hoofden in tijden van vervolging en beroering, te verlaten. Nadat de afloop der Warschauer conferentie hem alle hoop op ondersteuning heeft benomen, zou eene gerekte verdediging van Gaeta tot niets verder kunnen leiden, dan tot noodelooze bloedvergieten, dat in de oogen van de italiaansche natie thans dubbele afkeuring ondervindt.

De italiaansche aangelegenheid zoude vooreerst een rustiger aanzien kunnen verkrijgen, wanneer alle krachten werden aangewend om eene innige vereeniging te verwezenlijken. Maar de groote vraag is en blijft hoe Venetie in te lijven, want Rome is in den laatsten tijd meer op den achtergrond geschoven. Die vraag is in het naauwste verband met de hoofdvraag: Vrede of oorlog? Indien Oostenrijk niet toegeeft, zijn grondgebied niet tegen eene koopsom afstaat, door de groote mogendheden bepaald, blijft de oorlog onvermijdelijk, eenige maanden vroeger of later.

Ten slotte moeten wij nog enkele andere feiten opteekenen, die met andere mogendheden in verband staan.

Uit Syrie verneemt men, dat de expeditie tegen de Druzen ondernomen, nog met geen gunstigen uitslag bekroond is, dat er nogtans meer rust scheen te heerschen en de Christenen hunnen arbeid begonnen te hervatten en naar hunne haardsteden wederkeerden, terwijl de te Beyruth behandelde regtsgedingen geschorst waren tot dat de keizerlijke gemagtigde, die zich bij het expeditiecorps had vervoegd, zoude zijn wedergekeerd. Ook melden berigten uit Aleppo van 16 October, dat Fuad-Pacha van de christenen aldaar eene belasting van 200,000 francs heeft gevorderd, binnen drie dagen bijeen te brengen, als schadeloosstelling wegens hunne vrijstelling van de militaire dienst. De christenen hebben geweigerd, zeggende dat zij liever wenschten te dienen, hetgeen hun echter niet is toegestaan.

Twee mogendheden die zich weinig inmengen in de buitenlandsche politiek, een regt, slechts aan de groote mogendheden gegund, zijn Zweden en Noorwegen. Thans moeten wij van deze echter spreken, om dat de wetgevende vergadering voor eenige dagen is gesloten met eene toespraak des konings, waarin hij zich verheugt de verzekering te kunnen geven, dat hij in de meest gewenschte verstandhouding met de buitenlandsche mogendheden verkeert. Maar mogten deze noordsche rijken vreemd blijven aan den strijd voor de vrijheid, hunne gesloten zitting loochent die bewering en door de vrijheid van geloofsbelijdenis te hebben vastgesteld, mogen zij daarop met welgevallen terugzien en hebben ook zij bijgedragen om den geest onzer eeuw te huldigen.

Werd hier eene zitting gesloten, de koning van Saksen opende den 6den dezer zijne landsvergadering met eene troonrede, waarvan wij daarom gretig gewagen, omdat hij de noodzakelijkheid deed uitkomen dat al de duitsche regeringen in dezen tijd van revolutie vast aan elkander gehecht mogten blijven op de baan van het regt, en omdat de koning daarin tevens verklaart, dat hij eene gelijke overtuiging in de harten der duitsche bondgenooten gevonden heeft en dat Saksen door geen ander voornemen wordt geleid dan om in het vervolg de ontwikkeling der Duitsche aangelegenheden in bondgenootschappelijken zin naar vermogen te bevorderen.

Over duitsche belangen sprekende, mogen wij niet verzwijgen dat met betrekking tot eene gewigtige aangelegenheid, waarover sedert lang niets is vernomen, namelijk de kwestie der deensch-duitsche hertogdommen, thans berigt wordt, dat de deensche diplomatie ijverig werkzaam is om aan de kabinetten der groote mogendheden de overtuiging te verschaffen van de regten van Denemarken op het hertogdom Sleeswijk; zelfs zou het engelsche kabinet, dat sedert geruimen tijd voorwendde de aanspraken van Duitschland tegen Denemarken en de Sleeswijksche zaak te erkennen, thans weder naar het Deensche standpunt overhellen.

Doch, waar wij al de mogendheden de revue laten passeren, ook over Spanje een woord dat de verdediging zijns lands krachtig voortzet en zich zigtbaar tracht op te heffen uit de sluimering waarin het gezonken was. Het oorlogsgerucht heeft ook haar wakker geschud. De Cortes ontvingen dezer dagen een wetsontwerp strekkende tot vaststelling van het effectief des legers op 100,000 man. Intusschen wil het in den italiaanschen strijd neutraal blijven en geene partij kiezen. Eene interpellatie van den afgevaardigde Aparici om den paus te ondersteunen vond geen weerklank. De spreker noemde Napoleons politiek in de italiaansche questie, „een onwaardige grap en schandelijke komediespel"; hij wees er op, hoe Napoleon, uiterlijk zeer hoffelijk jegens den paus, toch eigenlijk hem beroofd om Victor Emanuel te verrijken. O'Donnell beantwoordde den spreker. De hertog van Tetuan zeide: „Napoleon III is een met Spanje bevriende souverein en de bondgenoot van onzen staat, en met mijne gansche ziel verwerp ik al de kwaadwillige aantijgingen tegen de eerlijkheid zijner bedoelingen, door den afgevaardigde Aparici in het midden gebragt, die al een ruim gebruik heeft gemaakt van de onschendbaarheid des volksvertegenwoordigers om zoo te spreken als hij deed" En...... Aparici zweeg en trok zijn voorstel in.

Intusschen laat don Juan van Bourbon, broeder van don Carlos en graaf de Montemolin geene gelegenheid voorbij gaan om de staatkunde der spaansche regering te bestrijden. Thans schreef hij een brief aan Victor Emanuel, waarin hij wederom afstand doet van zijne eventuele regten op de spaansche kroon, omdat het regt der vorsten alleen in den wil der volken is gelegen. Later zal don Juan wederom anders spreken, maar hetgeen hij hier verklaart, zal niemand hem gretiger toegeven dan *de koning van Italie.*

ENGELAND.

— De *Morning Post*, Lord Palmerstons orgaan, behelst het volgende hoofdartikel, hetwelk vooral opmerking verdient wegens den toon, waarop het over het Italiaansche vraagstuk spreekt: „Zelden had de Engelschman zoo veel reden om trotsch op zijn land te zijn, als thans. Hetzij wij in ons land of daarbuiten rondzien, hetzij wij op de bedaarde gemoedsstemming des publieks betreffende alle politieke vraagpunten letten, of op het algemeene vertrouwen in de tegenwoordige bewindslieden, of op de manhaftigheid en zelfverloochening, waarmede onze burgers opgekomen zijn, om zich in het verdedigen des lands te oefenen, of op den gunstigen staat van 's rijks-financien, of op de staatkunde van Harer Majesteits ministers, overal vinden wij reden tot blijdschap. Het is thans een geschikte tijd, om dat alles te beschouwen; want er is eene nieuwe natie, als in éénen dag tijds, in een ander deel van Europa geboren; en onze minister heeft niet gearzeld in ondubbelzinnige bewoordingen te verklaren, dat die nieuwe natie in haren tegenwoordigen worstelstrijd en in hare toekomstige welvaart op de deelneming van ons land kan rekenen. Er is nu geen koning der Beide Sicilien meer, noch een koning van

Sardinie. De eerste is smadelijk, en zonder door iemand beklaagd te worden, voor altijd van den troon gevallen; de tweede heeft opgehouden te bestaan, om onder dien verhevener titel, waarmede hij het eerst door Garibaldi werd begroet, dat is als koning van Italie, weder op te treden. Zoo verrijst er eene nieuwe mogendheid, om zitting en stem in Europa's raadsvergadering te verlangen en om eenen invloed uit te oefenen, welke nooit gering kan zijn, zoo lang zij eerlijk volhardt bij die beginselen van vrijheid en constitutioneel bestuur, waarop haar bestaan gevestigd is. Wij mogen verder gaan, en zeggen dat het koningrijk Italie altijd grooten invloed zal hebben, zoo lang het den band, waardoor het thans onderling is vereenigd, trouw vast houdt. Het Italiaansche volk, onder een constitutioneel bestuur levende, vrij, talrijk, nijver, beschaafd, dapper en rijk, moet in het vervolg groot aandeel hebben in het leiden van Europa's denkbeelden, in het bevorderen van de verbreiding der vrijheid en in het bewaren van den vrede. Het magtsevenwigt wordt door die zamensmelting van belangen versterkt, en de vooruitgang der wereld wordt bevorderd door deze gedenkwaardige zege van regt over onregt, van vrijheid over dwingelandij en van orde over regeringloosheid. In zulke omstandigheden is het verblijdend, dat Engeland het eerst aan het nieuwe koningrijk zijne toetreding schenkt en voor Europa's oog zijne deelneming in den strijd, in deszelfs beginselen en uitkomsten toont. Zulk eene staatkunde is regtvaardig en tevens raadzaam, stout en tevens edelmoedig en waardig. Hare zedelijke uitwerking moet in Italie oneindig groot zijn, terwijl zij bij het overige van Europa vermoedelijk eenen diepen en heilzamen indruk zal maken. Zij mag den voorstanders van het absolute vorstengezag mishagen; doch zij moet eene gunstige beoordeeling vinden bij koningen en staatsmannen, die de grootheid hunner natie werkelijk ter harte nemen en iets meer verlangen dan de handhaving van willekeurig gezag in strijd met de regten hunner onderdanen. Zoodanige zullen er althans wel eenige onder Europa's vorsten en staatsmannen zijn; en deze zullen waarschijnlijk erkennen dat de door ons gouvernement zoo schielijk en zoo stoutmoedig aangenomen gedragslijn steunt op beginselen welke, hoe impopulair thans ook hier en daar, eeniglijk tot rigtsnoer voor de staatkunde van een land als Engeland kunnen strekken, waar het den strijd eener verdrukte natie om vrijheid en politiek leven geldt. Doch het is niet onze buitenlandsche staatkunde alleen, waarop wij roem kunnen dragen. De zege onzer wapenen in China geeft ons nieuwen grond tot blijdschap. Wij zonden troepen naar den anderen kant van den aardbol; wij bragten ze in uitstekend goeden staat aan land; wij voorzagen ze van al wat tot eenen afdoenden veldtogt werd vereischt, in eene zoo ruime mate en zoo volkomen als nog nooit gezien was; en wij rustten ze uit met een wapentuig (Armstrong's getrokken geschut) welks gebruik uitkomsten schijnt te hebben opgeleverd, die de stoutste verwachtingen des uitvinders overtreffen. Wij houden niet van onvriendschappelijke vergelijkingen tusschen onze toerustingen en die van onze bondgenooten; maar deze opmerking moeten wij toch maken: was het gedurende den oosterschen oorlog gewoonte, aan het engelsche ministerie van oorlog, aan de engelsche transportdienst en aan de engelsche intendanten alle mogelijke feilen en onbekwaamheid te last te leggen en de franschen hemelhoog te prijzen, het is niet meer dan billijk aan onze lezers te herinneren, dat het engelsche leger in al die opzigten hervormd is, dat onze troepen in China lang voor de franschen gereed waren, om de krijgsbedrijven aan te vangen, en dat zij omstreeks veertien dagen moesten wachten alvorens onze dappere, doch niet wel voorziene bondgenooten ten strijde gereed waren. Toen eindelijk de tijd van den aanval daar was, muntten de beide legers door dapperheid uit en was hun gedrag den roem van hun land waardig. Wij mogen nu, als altijd roem op ons leger dragen, maar inzonderheid op ons nieuwe wapentuig Armstrong's geschut. Door de voortreffelijkheid onzer nieuwe artillerie en door de uitstekende uitrusting onzer expeditie hebben wij getoond, dat de ondervinding der laatste jaren niet nutteloos voor ons is geweest. Niet minder stof tot blijdschap ligt in de toenemende sterkte en doelmatigheid onzer binnenlandsche aanstalten tot verwering. De volharding, waarmede onze vrijwilligers zich in de behandeling der wapenen oefenen, bewijst dat het bij hen niet enkel een spel en uitspanning, maar eene dienstverrigting, een pligt is. De natie heeft die zaak ter harte genomen en zet ze met alle kracht door; zij hoopt, nooit in de noodzakelijkheid te zullen zijn om de wapenen tegen eenen vijand te gebruiken; zij gelooft dat wijze leiding onzer buitenlandsche aangelegenheden de noodzakelijkheid van oorlog zal verhoeden, en dat onze naburen op het vaste land door hun gezond verstand zullen worden weerhouden van eenen zoo onzinnigen stap, als een inval in ons land zou zijn; doch tevens houdt zij zich op alle gebeurlijkheden voorbereid."

— De vice-admiraal der roode vlag, sir Charles Napier, is dezen ochtend op zijn buitenverblijf nabij Portsmouth in 75jarigen ouderdom overleden. Hij was ten jare 1799 in de zeedienst getreden en was onder de vele gevechten, welke hij heeft bijgewoond, ernstig gekwetst geworden in eenen strijd tusschen het door hem gecommandeerde schip *Recruit* en de fransche korvet *Diligente*, die op de vlugt gejaagd werd. Nu laatstelijk heeft hij in den oorlog tegen Rusland het bevel gevoerd over de britsche vloot in de Oostzee. In de laatste jaren is hij herhaaldelijk lid van het huis der gemeenten geweest.

— Gisteren leverde onze hoofdstad, vooral voor den vreemdeling, een bijzonder koddig schouwspel op. De in de engelsche geschiedenis zoo vermaarde gebeurtenis, bekend onder den naam van het „buskruid verraad," werd ditmaal met meer dan gewone demonstratien gevierd. In alle wijken zag men door onstuimige deugnieten karren voortdrijven, waarop Guy Fawkes, de voorname ontwerper van het verradelijk plan onder verschillende vormen werd voorgesteld.

Gelijk men uit de geschiedenis weet, had het gedrag van Jacobus I aan de Jezuiten tot die zamenzwering aanleiding gegeven en stelden zij zich voor na de verwoesting der beide parlementhuizen en het ombrengen der koninklijke familie, de roomschkatholieke godsdienst te herstellen. De paus, die vooral door de jongste gebeurtenissen de algemeene aandacht heeft tot zich getrokken, werd ook door het gepeupel, in den vorm van een monsterachtigen pop, op eene soort van zegewagen rondgevoerd. Naast hem zag men een Italiaansch carnifice, een koord in de hand houdende, waarmede hij den eerwaardigen geestelijke ging executeren. Het hoofd van den paus was met een blaauwe kap bedekt en zijn uiterlijk was natuurlijk zoo betreurenswaardig als men dat onder dergelijke omstandigheden kan verwachten. Een ander devies stelde Garibaldi voor in zijn rood flanel costuum, met Victor Emanuel aan zijne zijde in volle uniform. Op den achtergrond zag men drie Italiaansche patriotten zeer smaakvol uitgedost. Ook de vrijwilligers werden vertegenwoordigd door vijf heldhaftige individuen. Vijf andere armzalige en zwakke vrijwilligers vertegenwoordigden de „Nationale verdedigingswerken."

— De bokspartij om het kampioenschap in Engeland, heeft heden plaats gehad. Ten ruim 5 ure in den ochtend vertrok een extra-trein met een 300 tal liefhebbers naar Hungerford, in welks nabijheid de strijd vijf maal werd hervat, eer de overwinning aan Hurst ten deel viel (gelijk men zich herinnert, telt deze 23 en Paddock 36 jaren).

— Een aantal leden van vrijwillige schuttercorpsen in Engeland hebben het voornemen opgevat om gezamenlijk Parijs te bezoeken, met het doel om de aaneensluiting tusschen Engeland en Frankrijk te bevorderen, en zij hebben op hun plan de goedkeuring van keizer Napol on doen vragen. Hierop is van wege Z. M. in een brief van 29 Oct. jl, het volgende geantwoord:

„De keizer ziet met genoegen al wat kan strekken om de betrekking tusschen Engeland en Frankrijk vriendschappelijker en inniger te maken. Het plan van een uitstapje van vrijwilligers naar Parijs is dan ook door Z. M. naar behooren gewaardeerd; en de ontvangst, welke uwe landgenooten hier wacht, zal het doel hetwelk gij beoogt, waardig zijn. Wat betreft tijd en plaats der landing en de nadere bijzonderheden, dat alles moet geheel aan uw goedvinden worden overgelaten. Anders zou deze manifestatie veel verliezen van de vrijwilligers welke hare waarde uitmaakt. Doch gij kunt op alle mogelijke tegemoetkoming rekenen."

Dientengevolge worden thans in Engeland, met goedvinden van den britschen minister van oorlog en van den opperbevelhebber der britsche landmagt, aanstalten voor de uitvoering van het plan gemaakt, hetgeen echter geheel aan particulieren overgelaten wordt en zonder eenige regtstreeksche tusschenkomst van de overheid plaats heeft. De betrokken spoorwegmaatschappijen in Frankrijk en Engeland hebben zich verbonden, om de vrijwilligers voor veel verminderde vrachtprijzen over te brengen.

— Aanstaanden Vrijdag 9 Nov. zal de feestelijke optogt van den nieuwen lord mayor plaats hebben. Twee corpsen vrijwilligers zullen daaraan nieuwen luister bijzetten. Bij het des avonds te houden feestmaal zullen 1100 gasten tegenwoordig zijn en als eene zeldzaamheid zullen ook de vrouwen der ministers worden uitgenoodigd. De lords Palmerston en Russell, sir C. Lewis en de hertog van Argyll hebben hun voornemen te kennen gegeven, daarbij tegenwoordig te zijn. Het corps diplomatiek heeft evenwel, met uitzondering van de gezanten van Perzie en Honduras, verklaard geen deel aan het feest te zullen nemen, en wel uithoofde der door lord John Russell afgezonden depèches. De vreemde gezanten vreezen natuurlijk zich op eene of andere wijze over dit staatsstuk uit te laten.

ITALIE.

— De Marken, Umbrie en de provincie Viterbo, welke thans door de sardinische troepen zijn bezet, hebben eene bevolking van 1,526,066 zielen. De paus bezit thans nog Rome en de Camarca met 326,564 inwoners, de provincie Civita-Vecchia met 20,701, die van Velletri met 52,013 en die van Frasinone met 153,569, te zamen 560,867 inwoners.

— Te Verona is dezer dagen een persoon gefusilleerd, die, volgens de verklaring van twee soldaten, gepoogd had hen tot desertie over te halen. Het vonnis is alleen op de verklaring dezer beide manschappen uitgesproken en nog denzelfden dag ten uitvoer gebragt.

— Uit Turijn wordt berigt, dat de wet van 25 Aug. 1848, waarbij de Jezuiten uit Sardinie verdreven en hunne roerende en onroerende goederen ten voordeele van den staat verbeurd verklaard zijn, thans ook van toepassing is verklaard voor de Marken.

— Uit Venetie wordt berigt, dat de regering het houden van gemaskerde optogten en bals gedurende het carnaval verboden heeft, ten einde te verhoeden, dat demonstratien plaats hebben.

— Uit Napels wordt van 4 Oct. gemeld, dat aldaar eenige dagen bevorens een aantal arrestatien hebben plaats gehad. Men beweerde eene nieuwe zamenzwering ontdekt te hebben, welke zich ten doel stelde, om een 1200-tal inwoners te vermoorden. Voorts wordt geschreven, dat de Mazzinisten, nadat hun chef zich teruggetrokken had zich evenwel niet voor geslagen hielden. Zij hebben eene vereeniging gevormd met het doel, om Italie's eenheid te bevorderen. Hun programma komt overeen met dat hetwelk Garibaldi aanvankelijk gesteld heeft, namelijk de eenheid van geheel Italie, met Rome als hoofdstad. Maar, zoo als men weet, is er nog een verschil tusschen beider programma's; de eersten willen de eenheid met een republiek; de laatste wil de eenheid onder koning Victor Emanuel.

— De predikatien van pater Gavazzi blijven op alle openbare pleinen van Napels voortduren. Onlangs heeft hij, om ook de meer beschaafde klassen onder zijn gehoor te krijgen, eene loge in den grooten schouwburg van San Carlo tot predikstoel gekozen. Over de romeinsche kwestie sprekende, zeide hij dat de zaak, zijns inziens, eenvoudig was. Victor Emanuel heeft slechts tot den paus te zeggen: uwe onderdanen willen niet langer van u gediend zijn, laat ons eene ruiling aangaan; geef mij Rome en ik zal u mijn koningrijk Cyprus en Jerusalem afstaan.

— Dezer dagen is gemeld, dat generaal Bosco toebereidselen maakte om zijne dienst bij den koning van Napels te hervatten. Gelijk men weet is de termijn, gedurende welken die officier op zijn woord had beloofd de wapenen niet tegen de vijanden van Frans II te zullen opvatten, den 14den der loopende maand verstreken. Men verzekert, dat de generaal, in dien tusschentijd zeer glansrijke aanbiedingen van koning Victor Emanuel heeft ontvangen; doch die van de hand heeft gewezen. Het valt evenwel te betwijfelen, of deze dappere voorvechter van de zaak van Frans II tijdig genoeg te Gaëta zal kunnen zijn, om tot de verdediging dezer vesting te kunnen bijdragen.

— Een fransch blad, dat te Chicago het licht ziet, deelt de opligterijen mede, waaraan zich aldaar een persoon heeft schuldig gemaakt, die zich uitgaf voor Napoleon II. Van verscheidene aldaar gevestigde Franschen was het hem gelukt geld ter leen te bekomen, zoodat hij gedurende zes maanden op een vrij grooten voet leefde. Eindelijk bemerkende, dat zijne bedriegerijen aan het licht zouden komen koos hij het hazenpad. Deze persoon, Creig genaamd, heeft zich tot nu toe aan de nasporingen der policie weten te onttrekken. Hij had de onbeschaamdheid zoover gedreven, van aan eenige zijner dupes brieven van adeldom te verleenen.

SCHEEPSBERIGTEN.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum.		Vlag.		Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar.
Dec.	28	Z. M.	Stoomschip	Ardjoeno.	Kapt. ter zee J. A. K. van Hasselt.	Koersstellende om de west.
„	—	Nederl. Ind.	„	Kraton.	C. A. van Nijvenheim.	Pasoeroean.
„	29	Nederlandsche		J. C. Schotel.	J. P. van Beest Holle.	Nederland via Pasoeroean.

In lading en in reparatie liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerders.	Bestemming.	Agenten.
Nederlandsche	Delftshaven.	Schaan.	In reparatie.	B. Koopersmit & Co.
„	Baltimore.	Brakke.	Amsterdam.	„ „ „ „
„	Helmers.	A. Messen.	Te Koop.	E. Ten Brinck & Co.
„	Jan van Brakel.	D. de Roever.	Amsterdam.	„ „ „ „ „
„	Waterzeus.	H. B. Giezen.	Onbepaald.	„ „ „ „ „
„	Kaap Hoorn.	L. J. Dik.	„	„ „ „ „ „
„	Broedertrouw.	Rotgans.	Nederland.	„ „ „ „ „
„	Prins Fred. der Nederl.	C. C. de Witt.	Onbepaald	Schimmelpenninck & Co.
Engelsche	Annie Archibald.	John Turney.	Onbepaald.	J. F. van Leeuwen & Co.
Nederlandsche	Eersteling.	Mann.	Nederland.	„ „ „ „ „ „
„	Noord Braband.	Bok.	„	„ „ „ „ „ „
Amerikaansche	Wildgazelle.	Crowelen.	Onbepaald.	Fraser Eaton & Co.
Nederlandsche	Cornelia Henriette.	de Veer.	In lossing.	„ „ „ „
Hamburgsche	Joachim Christin.	Holm.	Kanaal om Orders.	„ „ „ „
Nederlandsche	Edouard Marie.	Remmerts.	Nederland.	„ „ „ „
„	Cappela.	Lange.	In Lossing.	Mathieu Ebbe Ruys & Co.
Nederlandsche	Odilia Margaretha.	Martius van Geffen.	Nederland.	„ „ „ „ „
„	Anna Lena.	C. Zaal.	„	„ „ „ „ „
Zweedsche	Amalia Maria.	Soendsen.	Falmouth.	„ „ „ „ „
„	Maria Catharina.	H. C. de Bos.	Nederland.	P. Kervel & Co.
„	Ortelius.	F. H. Groote.	Amsterdam.	„ „ „ „
„	Het Goede Vertrouwen.	D. J. Kraan.	„	„ „ „ „
„	Antoinette Seraphine.	A. Victor.	„	„ „ „ „
„	Cornelia.	J. H. With.	„	„ „ „ „
Engelsche	Crouch Brothers.	G. Crouch.	Nederland.	Hill Broekman & Co.
„	Leven.	Rob.	Onbepaald.	„ „ „ „
Zweedsche	Marij.	Silver Sparre.	Nederland.	„ „ „ „
Nederlandsche	California.	H. de Wijn.	„	„ „ „ „
Engelsche	Schotch Lassie.	Kennedy.	„	„ „ „ „

Marktprijzen.

SUIKER ƒ 16 @ ƒ 16 1/4.—

KOFFIJ ƒ 34 1/2.—

RIJST (CARGA) ƒ 135 @ ƒ 145.—

ID. (WITTE) ƒ 165 @ ƒ 170.—

ARAK ƒ 46 @ ƒ 50.—

ROTTING ƒ 8.— @ ƒ 10.—

WISSELKOERS ƒ 102 @ ƒ 103

PROTESTANTSCHE EEREDIENST

Zondag 30 December 1860.

's Morgens te half negen ure.

Ds. MOUNIER.

Bevestiging van één ouderling en van Diakenen.

Maandag 31 December 1860.

OUDE-JAARS-AVOND.

's Avonds te half zeven ure.

Ds. VAN STEEDEN.

ROOMSCH-KATHOLIEKE EEREDIENST

Zondag den 30sten December 1860.

Eerste H. Dienst te 7 ure.

De Hoogmis te 8 1/2 ure.

Het Lof 's avonds te 6 1/2 ure.

Dingsdag 1sten Januarij 1861.

De H. H. Diensten als op Zondag.

Voor ieder in dit blad voorkomend artikel, hetwelk van geene onderteekening is voorzien, stelt de Redactie zich verantwoordelijk zoolang door haar geen ander schrijver wordt opgegeven.

GEDRUKT BIJ LE ROY & CO TE SOERABAYA.